

**PROGRAM WSPÓŁPRACY
POWIATU POLICKIEGO
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
W 2015 R.**

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Uzasadnienie	3
III. Okres realizacji Programu Współpracy	4
IV. Sposób tworzenia Programu Współpracy oraz przebieg konsultacji	4
V. Cele Programu Współpracy	5
VI. Zakres przedmiotowy (główne obszary współpracy)	5
VII. Priorytetowe zadania publiczne	7
VIII. Zasady współpracy	12
IX. Formy współpracy	12
X. Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert	16
XI. Spodziewane efekty współpracy	17
XII. Sposób realizacji Programu Współpracy (realizatorzy)	17
XIII. Wysokość środków przeznaczanych na realizację Programu Współpracy (finansowanie)	18
XIV. Sposób oceny realizacji Programu Współpracy (ewaluacja i monitoring)	18
XV. Zakończenie	19

I. Wstęp

Uchwalenie przez Radę Powiatu w Policach „Programu Współpracy Powiatu Polickiego z Organizacjami Pozarządowymi w 2015 r.”, zwanego dalej „Programem Współpracy”, jest wykonaniem delegacji zawartej w art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”.

Za organizacje pozarządowe uznaje się – w świetle przepisów ustawy – niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, niedziałające w celu osiągnięcia zysku – osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4 ustawy.

Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie.

Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

- 1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- 2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) spółdzielnie socjalne;
- 4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2014 r. poz. 715), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Na potrzeby Programu Współpracy określenie „organizacje pozarządowe” ma zastosowanie do organizacji, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy.

II. Uzasadnienie

Miarą dojrzałości społeczeństwa demokratycznego jest aktywność obywateli, grup i organizacji obywatelskich. Suma ich wysiłków – praca organizacji pozarządowych na rzecz lokalnej społeczności – konstituuje III sektor jako istotny element lokalnego krajobrazu. Samorząd Powiatu Polickiego już od 14 lat prowadzi systematyczną współpracę z III sektorem w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców i realizacji priorytetów związanych z szeroko rozumianym rozwojem powiatu. Uchwalany rokrocznie Program Współpracy opiera się na zasadach: współodpowiedzialności za obywateli, rozwoju Powiatu Polickiego, partnerstwa, suwerenności stron, pomocniczości oraz jawności, które stanowią konstytucyjne podstawy współdziałania samorządów lokalnych z organizacjami pozarządowymi.

Kolejny Program Współpracy jest kontynuacją i wynikiem dotychczasowych wieloletnich doświadczeń. Powstał w oparciu o wiedzę i praktykę samorządowców i organizacji pozarządowych, jako wyraz wspólnego dążenia do realizacji m.in. założeń i celów innych dokumentów strategicznych obowiązujących w Powiecie Polickim.

III. Okres realizacji Programu Współpracy

Program Współpracy ma charakter roczny i będzie realizowany w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r.

IV. Sposób tworzenia Programu Współpracy oraz przebieg konsultacji

Projekt Programu Współpracy został opracowany przez komórkę organizacyjną Starostwa Powiatowego w Policach, do zadań której należy w szczególności prowadzenie spraw w zakresie współpracy Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi, tj. Referat Spraw Społecznych i Obywatelskich. Pracownicy ww. komórki organizacyjnej posiadają wieloletnie doświadczenie we współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na terenie Powiatu Polickiego oraz wiedzę i umiejętności niezbędne do tworzenia programu, o którym mowa powyżej.

Przed rozpoczęciem prac nad projektem Programu Współpracy wystosowano otwarte zaproszenie do organizacji pozarządowych do uczestnictwa w opracowaniu projektu niniejszego dokumentu. W opublikowanej na stronie internetowej Powiatu Polickiego informacji zachęcano ww. podmioty prowadzące, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania Powiatu Polickiego, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom samorządu powiatowego, do zgłaszania opinii, uwag, propozycji itp. dotyczących zagadnień, o których mowa w art. 5a ust. 4 ustawy. Swoje stanowiska, spostrzeżenia oraz wnioski w przedmiotowej sprawie organizacje pozarządowe mogły przekazywać w dogodny dla siebie sposób (pisemnie, telefonicznie, w drodze korespondencji e-mail), w terminie do dnia 15 września 2014 r.

W odpowiedzi na ww. zaproszenie nie wpłynęły żadne uwagi i propozycje ze strony organizacji pozarządowych.

Przed uchwaleniem Programu Współpracy przez Radę Powiatu w Policach, projekt tego programu zostanie poddany konsultacjom przeprowadzonym w sposób określony w uchwale Nr XLIV/305/2010 Rady Powiatu w Policach z dnia 10 września 2010 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z radą działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

Konsultacje w zakresie projektu Programu Współpracy zostaną przeprowadzone w formie określonej przez Zarząd Powiatu w Policach zgodnie z kalendarzem czynności konsultacyjnych, o którym mowa w § 10 ust. 1 ww. uchwały.

Przebieg niniejszych konsultacji zostanie odnotowany w stosownym protokole przeprowadzonych konsultacji, a następnie opisany w uzasadnieniu do projektu uchwały Rady Powiatu w Policach w sprawie uchwalenia Programu Współpracy.

V. Cele Programu Współpracy

Głównym celem Programu Współpracy jest stworzenie platformy wzajemnego partnerstwa pomiędzy Powiatem Polickim a organizacjami pozarządowymi, co stanowić będzie podstawę do podejmowania wspólnych działań mających na celu realizację zadań publicznych określonych w art. 4 ustawy. Optymalizacja wspólnych działań samorządu powiatowego i organizacji pozarządowych pozwoli również na kreowanie m.in. właściwej polityki społecznej oraz wzmacnianie aktywności społeczeństwa obywatelskiego.

Do celów szczegółowych Programu Współpracy należy zaliczyć:

- 1) aktywizację społeczności lokalnej;
- 2) budowanie społeczeństwa obywatelskiego, poprzez umacnianie w świadomości mieszkańców Powiatu Polickiego poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną, swoje otoczenie oraz tradycję;
- 3) zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów;
- 4) poprawę jakości i efektywności świadczenia usług publicznych;
- 5) wprowadzenie nowatorskich działań na rzecz mieszkańców, uzupełnianie usług świadczonych przez Powiat Policki;
- 6) poprawę jakości życia poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych;
- 7) stwarzanie warunków do poznawania i diagnozowania środowisk organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Polickiego;
- 8) wspieranie procesów integracyjnych sektora pozarządowego;
- 9) wzmacnianie zdolności i możliwości organizacji pozarządowych do standaryzacji ich działalności;
- 10) tworzenie warunków do wzmacniania istniejących i powstawania nowych organizacji pozarządowych oraz upowszechniania idei inicjatywy lokalnej;
- 11) wspieranie na etapie powstawania i bieżącej działalności podmiotów ekonomii społecznej.

Przedmiotem Programu Współpracy jest:

- 1) realizacja zadań powiatu określonych w ustawach;
- 2) wspólne określanie potrzeb społecznych i sposobu ich zaspakajania;
- 3) wspólne tworzenie systemowych rozwiązań ważnych problemów społecznych.

VI. Zakres przedmiotowy (główne obszary współpracy)

Współpraca Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi obejmować będzie sferę zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy.

W 2015 r. Powiat Policki planuje współpracę z organizacjami pozarządowymi głównie w sferach:

- 1) pomocy społecznej, w części dotyczącej:
 - a) działań na rzecz dziecka i rodziny,
 - b) kontynuacji prowadzenia powiatowego ośrodka wsparcia – domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,

- c) prowadzenia działań na rzecz dzieci i rodzin doświadczających przemocy;
- 2) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, w części dotyczącej:
 - a) działań rewalidacyjnych, rehabilitacyjnych i edukacyjnych, w tym w zakresie edukacji społecznej, sportowej, turystycznej, terapeutycznej, kulturalnej, uspołeczniającej i integrującej środowisko osób niepełnosprawnych oraz likwidującej bariery w komunikowaniu się,
 - b) kształtowania u osób niepełnosprawnych umiejętności zaradności osobistej i pobudzania aktywności społecznej oraz samodzielnego wypełniania ról społecznych,
 - c) aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych mającej na celu ułatwienie osobom niepełnosprawnym uzyskania oraz utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego,
 - d) działań samopomocowych organizowanych przez osoby niepełnosprawne oraz organizacje grup wsparcia dla osób chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin,
 - e) prowadzenia warsztatów terapii zajęciowej,
 - f) kontynuacji wsparcia w zakresie budowy lokali mieszkalnych o charakterze mieszkań treningowych oraz mieszkań chronionych przeznaczonych dla osób z upośledzeniem umysłowym,
 - g) wspomagania wczesnego rozwoju dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych niepełnosprawnością,
 - h) kształtowania w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi;
- 3) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, w części dotyczącej:
 - a) rehabilitacji, aktywizacji i stworzenia możliwości samorealizacji oraz działalności kulturalnej i edukacyjnej na rzecz ww. osób,
 - b) integracji środowisk kombatanckich,
 - c) integracji międzypokoleniowej,
 - d) edukacji ustawicznej ww. osób;
- 4) ochrony i promocji zdrowia, w części dotyczącej:
 - a) działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie zdrowia i jego ochrony oraz promocji zdrowego stylu życia,
 - b) prowadzenia domowej opieki hospicyjnej dla terminalnie i nieuleczalnie chorych,
 - c) wsparcia w realizacji inwestycji polegającej na utworzeniu (budowie) hospicjum stacjonarnego;
- 5) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- 6) działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości społecznej (ekonomia społeczna);
- 7) edukacji, oświaty i wychowania, w części dotyczącej:
 - a) działań wychowawczych i edukacyjnych na rzecz dzieci i młodzieży – kształtowanie postaw patriotycznych, pielęgnowanie tradycji lokalnych i regionalnych oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej,
 - b) wspierania działalności wychowawczej poprzez organizację aktywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
 - c) edukacji dzieci i młodzieży w zakresie nowych technologii, twórczego myślenia oraz rozbudzania zainteresowań naukowych,
 - d) wspierania działalności niepublicznych placówek oświatowych dla dorosłych;

- 8) kultury i sztuki, w części dotyczącej:
 - a) współpracy w zakresie podejmowania działań zmierzających do promowania kultury i sztuki oraz propagowania przedsięwzięć mających na celu działalność na rzecz ochrony dóbr kultury i tradycji,
 - b) działań na rzecz rozwoju świadomości i aktywności kulturalnej;
- 9) krajoznawstwa, w części dotyczącej:
 - a) współpracy w zakresie upowszechniania turystyki i czynnego wypoczynku,
 - b) promowania walorów turystycznych i przyrodniczych Powiatu Polickiego;
- 10) kultury fizycznej i sportu, w części dotyczącej promowania i upowszechniania sportu oraz kultury fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem uczestnictwa dzieci i młodzieży (szkolenia sportowe dzieci i młodzieży oraz organizacja imprez, zawodów i rozgrywek sportowych);
- 11) ochrony środowiska i edukacji ekologicznej;
- 12) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- 13) promocji Powiatu Polickiego;
- 14) integracji organizacji pozarządowych oraz wolontariuszy;
- 15) działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo i informacyjnie organizacje pozarządowe;
- 16) działalności na rzecz organizacji pozarządowych w zakresie określonym w art. 4 ust. 1 pkt 1-32, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania Powiatu Polickiego i w zakresie odpowiadającym zadaniom organów powiatu.

VII. Priorytetowe zadania publiczne

Poniższa tabela przedstawia zakres i źródła finansowania priorytetowych zadań publicznych planowanych do realizacji w ramach współpracy Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi w 2015 r.

Kwestia ustalenia priorytetowych zadań publicznych planowanych do realizacji przez Powiat Policki we współpracy z organizacjami pozarządowymi nie stanowi jednak jedynego kryterium podjęcia współpracy z tymi podmiotami. Do pozostałych przesłanek branych pod uwagę w tym zakresie należeć będą takie cechy organizacji pozarządowych i okoliczności formalne, jak m.in.: wiarygodność podmiotu, jego dotychczasowa skuteczność i efektywność w realizacji założonych celów, stosowanie nowatorskich metod działania oraz posiadane zasoby finansowe i pozafinansowe niezbędne do realizacji zaplanowanych działań (zadań).

**Zakres i źródła finansowania priorytetowych zadań publicznych planowanych do realizacji
w ramach współpracy Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi w 2015 r.**

Lp.	Klasyfikacja budżetowa		Zakres zadania	Rodzaj zadania	Planowany terminy ogłoszenia otwartego konkursu ofert	Źródło finansowania	Wysokość środków finansowych (w zł)
	Dział	Rozdział					
1.	852	85220	Pomoc społeczna	Szeroko rozumiane działania na rzecz dziecka i rodziny, w tym działania adresowane do dzieci i rodzin doświadczających przemocy	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach) Środki zewnętrzne	Aktualnie nieznana jest wysokość środków finansowych niezbędnych na realizację niniejszego zadania
2.	852	85203		Prowadzenie powiatowego ośrodka wsparcia – domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	Grudzień 2014 r.	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach)	Kwota na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok wynosi 280 746*
3.	853	85311	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	Realizacja działań w zakresie szeroko rozumianej rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym w szczególności działania organizacyjne, psychologiczne, techniczne, szkoleniowe, edukacyjne i społeczne zmierzające do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie osób niepełnosprawnych, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Referatu Spraw Społecznych i Obywatelskich)	Kwota na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok wynosi 100 000*
4.	921 926 630	92195 92605 63003		Realizacja działań w zakresie edukacji sportowej, turystycznej i kulturalnej na rzecz osób niepełnosprawnych	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Wydziału Edukacji i Kultury)	Na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok aktualnie nieokreślona część środków z ogólnych kwot 5 000*, 10 000* i 5 000*

5.	-	-	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych	I kwartał 2015 r.	Środki przyznane w 2015 r. Powiatowi Polickiemu z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	Aktualnie nieokreślona część środków finansowych PFRON przyznanych Powiatowi Polickiemu wg algorytmu w 2015 r.
				Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych			
6.	750	75095	Administracja publiczna	Realizacja różnorodnych form działalności edukacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej, twórczej i krajoobrazowo-turystycznej dla osób starszych	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Referatu Spraw Społecznych i Obywatelskich)	Na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok aktualnie nieokreślona część środków z ogólnej kwoty 20 000*
				Realizacja zadań w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w tym działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji, upowszechnianie i ochrona praw konsumentów oraz promocja i organizacja wolontariatu	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Referatu Spraw Społecznych i Obywatelskich)	Na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok aktualnie nieokreślona część środków z ogólnej kwoty 20 000*
				Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w zakresie prowadzenia na terenie Powiatu Polickiego inkubatora organizacji pozarządowych	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Referatu Spraw Społecznych i Obywatelskich) Środki zewnętrzne	Aktualnie nieznana jest wysokość środków finansowych niezbędnych na realizację niniejszego zadania

7.	630	63003	Krajoznawstwo	Upowszechnianie turystyki i czynnego wypoczynku	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Wydziału Edukacji i Kultury)	Kwota na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok wynosi 5 000*
				Promowanie walorów turystycznych i przyrodniczych Powiatu Polickiego			
8.	921	92195	Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji	Promowanie kultury i sztuki oraz propagowanie przedsięwzięć mających na celu działalność na rzecz ochrony dóbr kultury i tradycji	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Wydziału Edukacji i Kultury)	Kwota na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok wynosi 5 000*
				Działania na rzecz rozwoju świadomości i aktywności kulturalnej			
9.	926	92605	Kultura fizyczna i sport	Promowanie i upowszechnianie sportu oraz kultury fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem uczestnictwa dzieci i młodzieży	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Wydziału Edukacji i Kultury)	Kwota na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok wynosi 10 000*
10.	801	80120	Oświata i wychowanie – licea ogólnokształcące	Wspieranie działalności niepublicznych placówek oświatowych dla dorosłych	Przepisy odrębne przewidują inny niż otwarty konkurs ofert tryb zlecania i finansowania zadania	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Wydziału Edukacji i Kultury)	Kwota na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok wynosi 218 482*
11.	801	80130	Oświata i wychowanie – szkoły zawodowe	Wspieranie działalności niepublicznych placówek oświatowych dla dorosłych	Przepisy odrębne przewidują inny niż otwarty konkurs ofert tryb zlecania i finansowania zadania	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Wydziału Edukacji i Kultury)	Kwota na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok wynosi 115 421*

12.	851	85149	Ochrona i promocja zdrowia	Prowadzenie domowej opieki hospicyjnej (hospicyjnego zespołu opieki domowej) dla terminalnie i nieuleczalnie chorych	I kwartał 2015 r.	Budżet Powiatu Polickiego na 2015 rok (w części dotyczącej Referatu Spraw Społecznych i Obywatelskich) Środki zewnętrzne	Kwota na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok wynosi 15 000*
				Współpraca w zakresie opracowania i realizacji programów profilaktyki zdrowotnej oraz ochrony zdrowia	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych		Aktualnie nieznana wysokość środków finansowych niezbędnych na realizację niniejszych zadań
				Współpraca w zakresie opracowania i realizacji założeń dla działań edukacyjnych i nabycia praktycznych umiejętności w zakresie ratownictwa i ochrony ludności			
				Współpraca w zakresie współfinansowania budowy hospicjum stacjonarnego	W zależności od okoliczności formalno-organizacyjnych		Kwota na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok wynosi 150 000*

*kwoty przyjęte na etapie tworzenia projektu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok przez dysponentów poszczególnych części budżetu, w wyniku prac organów Powiatu Polickiego nad ostateczną wersją budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok, mogą ulec zmianie; ostateczna wysokość środków finansowych zaplanowanych na realizację zadań publicznych w ramach współpracy Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi w 2015 r. będzie znana po uchwaleniu budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok przez Radę Powiatu w Policach.

VIII. Zasady współpracy

Mając na względzie jasno sprecyzowane cele Programu Współpracy Powiat Policki przy podejmowaniu współpracy z organizacjami pozarządowymi kierować się będzie następującymi zasadami:

- 1) pomocniczości i suwerenności stron, co oznacza, że Powiat Policki respektując odrębność i suwerenność organizacji pozarządowych uznaje ich prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących do sfery zadań publicznych, umożliwiając organizacjom pozarządowym realizację zadań pożytku publicznego na zasadach i w formie określonej w ustawie;
- 2) partnerstwa, co oznacza, że organizacje pozarządowe, na zasadach i w formie określonej w ustawie oraz według trybu wynikającego z odrębnych przepisów, uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, wypracowaniu sposobów ich rozwiązywania oraz wykonywaniu zadań publicznych;
- 3) efektywności, w myśl której Powiat Policki, przy zlecaniu organizacjom pozarządowym zadań publicznych, dokonuje wyboru najefektywniejszego sposobu wykorzystania środków publicznych, przestrzegając zasad uczciwej konkurencji;
- 4) wzajemnego poszanowania, co oznacza, iż Powiat Policki i organizacje pozarządowe realizując wspólnie zadania publiczne są w stosunku do siebie równorzędnym partnerem;
- 5) jawności podejmowanych działań, co oznacza, że Powiat Policki udostępnia współpracującym z nim organizacjom pozarządowym informacje o zamiarach, celach i środkach przeznaczonych na realizację zadań publicznych, przy których wykonywaniu zamierza współpracować z organizacjami pozarządowymi.

IX. Formy współpracy

Współpraca Powiatu Polickiego z III sektorem będzie przyjmować formy pozafinansowe i finansowe odnoszące się głównie do:

- 1) zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych w sferze, o której mowa w art. 4 ustawy;
- 2) realizacji wspólnych projektów i inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych;
- 3) współdziałania w pozyskiwaniu środków finansowych z innych źródeł, w szczególności z funduszy Unii Europejskiej;
- 4) udziału organizacji pozarządowych w działaniach programowych samorządu;
- 5) organizacji lub współorganizacji szkoleń dla liderów organizacji pozarządowych poszerzających ich umiejętności zarządzania organizacją;
- 6) popularyzacji działalności organizacji pozarządowych w mediach i na stronie internetowej Powiatu Polickiego.

Do form współpracy pozafinansowej zaliczyć należy:

- 1) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania, których celem jest zharmonizowanie działań sektora publicznego i niepublicznego; chodzi tu przede wszystkim o współpracę poprzez wymianę informacji, przy czym obowiązek wzajemnego informowania będzie spoczywał na obu stronach, czyli zarówno Powiat Policki będzie informował o kierunkach swojej działalności, jaki i również będzie miał prawo oczekiwać

informacji w tym zakresie ze strony organizacji pozarządowych; ta forma współpracy będzie mogła być realizowana, np. poprzez:

- a) uaktualnianie, na stronach internetowych Powiatu Polickiego, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, interaktywnego serwisu informacyjnego w zakresie wspólnych kierunków działania stron współpracy,
 - b) prowadzenie elektronicznej bazy danych o organizacjach pozarządowych realizujących na terenie Powiatu Polickiego zadania pożytku publicznego,
 - c) stworzenie i prowadzenie (aktualizowanie) mapy aktywności społecznej,
 - d) informowanie, np. na stronie internetowej Powiatu Polickiego oraz na tablicach ogłoszeń i w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Policach, o planowanych działaniach Powiatu Polickiego w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym o zadaniach publicznych, które będą realizowane w danym roku wraz z podaniem wysokości środków przeznaczonych z budżetu Powiatu Polickiego na realizację tych zadań, oraz o ogłaszanych konkursach ofert na projekty realizacji zadań publicznych i o sposobie ich rozstrzygnięć,
 - e) organizowanie spotkań, o charakterze informacyjno-dyskusyjnym, przedstawicieli samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi z uwzględnieniem grup branżowych, np. spotkanie z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Powiatu Polickiego na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 2) konsultowanie z radą działalności pożytku publicznego (w przypadku jej utworzenia) lub organizacjami pozarządowymi projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji oraz projektu rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, w sposób szczegółowo określony w stosownej uchwale Rady Powiatu w Policach;
- 3) tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli właściwych organów Powiatu Polickiego, jeżeli powoływanie przedmiotowych zespołów nie wynika z przepisu innych ustaw jak, np. powołanie powiatowej społecznej rady do spraw osób niepełnosprawnych; ta forma współpracy powinna być realizowana, np. poprzez:
- a) tworzenie stałych zespołów reprezentujących samorząd powiatowy i organizacje pozarządowe w celu zajmowania się wybranymi zagadnieniami z zakresu zadań publicznych w sferze, o której mowa w art. 4 ustawy,
 - b) podejmowanie inicjatyw integrujących organizacje pozarządowe wokół zadań ważnych dla lokalnego środowiska,
 - c) współorganizowanie konferencji dotyczących współpracy Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi;
- 4) podejmowanie przez Powiat Policki działań związanych z realizacją procedur w zakresie inicjatywy lokalnej;
- 5) zawiązywanie partnerstw na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.);
- 6) inne formy współpracy, w tym:
- a) inicjowanie lub współorganizowanie szkoleń podnoszących jakość pracy organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych,
 - b) organizowanie lub współorganizowanie akcji szkoleniowych i konsultacyjnych w zakresie możliwości pozyskiwania przez organizacje pozarządowe środków

- finansowych w ramach, np. dotacji z budżetu Powiatu Polickiego czy środków z funduszy Unii Europejskiej,
- c) budowanie mechanizmów współpracy w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych,
 - d) pomoc w nawiązywaniu kontaktów międzynarodowych, np. pomoc ze strony Starostwa Powiatowego w Policach w znalezieniu partnerów i nawiązaniu pierwszego kontaktu, co może później zaowocować realizacją wspólnych przedsięwzięć,
 - e) obejmowanie patronatem Powiatu Polickiego imprez organizowanych przez organizacje pozarządowe,
 - f) doradztwo i udzielanie pomocy merytorycznej organizacjom pozarządowym.

Do form współpracy finansowej należeć będzie przede wszystkim zlecenie przez Powiat Policki organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych, które może odbywać się poprzez:

- 1) wspieranie wykonywania zadań publicznych w sferze, o której mowa w art. 4 ustawy, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji, przez organizacje pozarządowe prowadzące działalność statutową w danej dziedzinie;
- 2) powierzanie wykonywania zadań publicznych w sferze, o której mowa w art. 4 ustawy, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, przez organizacje pozarządowe prowadzące działalność statutową w danej dziedzinie.

Ww. finansowe formy współpracy z organizacjami pozarządowymi będą odbywały się na zasadach określonych w rozdziale 2 ustawy.

Mając na uwadze potrzebę modernizowania, uaktualniania i rozszerzania dotychczasowej współpracy Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi niezbędnym jest również zastosowanie (wykorzystywanie) innych dostępnych pod względem prawnym i organizacyjnym mechanizmów i narzędzi współpracy finansowej.

Mając na uwadze powyższe planuje się, iż począwszy od 2015 r. Powiat Policki będzie wprowadzał do praktycznego stosowania następujące instrumenty współpracy finansowej:

- 1) umowa wieloletnia, która w sensie prawnym nie stanowi odrębnego instrumentu współpracy i działa dokładnie na tych samych zasadach, co instrumenty w postaci „standardowego” otwartego konkursu ofert; jednakże specyfiką tego mechanizmu współpracy jest zapewnienie organizacjom pozarządowym poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji finansowej, co w przypadku pewnej kategorii zadań jest szczególnie istotne;
- 2) dotacja inwestycyjna powiązana ze zleconym organizacjom pozarządowym do realizacji zadaniom publicznym, której przyznawanie opierać się będzie na określonych uprzednio jasnych kryteriach (wskazanie celów na jakie może zostać przyznana ww. dotacja oraz celów, na które nie może być ona wydatkowana);
- 3) inicjatywa lokalna, dzięki której mieszkańcy w ścisłej współpracy z władzami samorządowymi i przy pośrednictwie organizacji pozarządowej będą mogli „zmieniać swoje otoczenie”; zastosowanie tego mechanizmu stworzy możliwość integracji społecznej (pozwoli na zaangażowanie społeczne szerszej grupy mieszkańców) celem organizacji wydarzeń jednorazowych bądź cyklicznych lub realizacji inicjatyw mających charakter namacalnych i trwałych inwestycji;

- 4) pożyczki, gwarancje i poręczenia udzielane na uprzednio opracowanych jasnych zasadach ich udzielania; rozszerzenie katalogu współpracy o te powyżej wymienione formy stanowić będzie odpowiedź na ewentualne zapotrzebowanie ze strony organizacji pozarządowych na wsparcie ze strony Powiatu Polickiego w sytuacji m.in. aplikowania przez te organizacje o środki zewnętrzne (np. środki unijne) na realizację zadań publicznych i zarazem realizację swoich celów statutowych;
- 5) regranting będący specyficzną formą realizacji zadania publicznego zlecanego w trybie otwartego konkursu ofert; zastosowanie tego rozwiązania nie tylko umożliwi zmniejszenie administracyjno-formalnych obciążeń dla powiatu związanych z organizacją otwartych konkursów ofert, ale także umożliwi zwiększenie puli środków finansowych na dotacje przez „wyłonięnego operatora”; ponadto – co bardzo istotne – zastosowanie regrantingu stanowić będzie formę uspołecznienia decyzji Powiatu Polickiego o wydatkowaniu środków publicznych;
- 6) partnerstwo publiczno-prywatne, jako forma długoterminowej współpracy sektora prywatnego i publicznego przy przedsięwzięciach mających na celu realizację zadań publicznych; celem nawiązania takiej współpracy będzie osiągnięcie obopólnych korzyści zarówno w wymiarze celów społecznych, jak i komercyjnych danego przedsięwzięcia; istotą instytucji partnerstwa publiczno-prywatnego, realizowanego na podstawie m.in. przepisów o zamówieniach publicznych, jest z jednej strony zobowiązanie partnera prywatnego do realizacji pewnego określonego przedsięwzięcia, a z drugiej zobowiązanie partnera publicznego do współdziałania, w szczególności poprzez wniesienie wkładu własnego, którym może być poniesienie części kosztów projektu lub wniesienie majątku;
- 7) społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne (zamówienia publiczne z zastosowaniem klauzul społecznych), przy zastosowaniu których Powiat Policki będzie mógł nie tylko zlecać zadania publiczne, ale także kupować usługi i towary od organizacji pozarządowych oferowane w ramach prowadzonej przez nie działalności gospodarczej lub odpłatnej działalności pożytku publicznego.

W celu umożliwienia wykorzystania (zastosowania) ww. instrumentów współpracy finansowej niezbędnym będzie opracowanie i wdrożenie stosownych trybów, mechanizmów i narzędzi przebiegających na kilku, wzajemnie na siebie oddziałujących, płaszczyznach.

Pierwszą z tych płaszczyzn jest stosowanie zróżnicowanych przepisów prawa w procesie przekazywania zadań publicznych, do których można zaliczyć m.in.:

- 1) ogłaszanie konkursów na realizację zadań publicznych równocześnie ze złożeniem projektu budżetu na rok następny (patrz: art. 13 ust. 5 ustawy);
- 2) zlecanie organizacjom pozarządowym obsługi otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych (patrz: art. 11 ust. 2a ustawy);
- 3) podzlecanie zadań w ramach umowy na realizację zadania publicznego i regranting (patrz: art. 16 ust. 7 ustawy);
- 4) zlecanie zadań publicznych w trybie przepisów o zamówieniach publicznych.

Drugą zaś płaszczyzną jest stosowanie wybranych narzędzi w obszarze zarządzania jednostką administracji publicznej, tj.:

- 1) wprowadzenie standaryzacji usług publicznych;
- 2) powiązanie kryteriów wyboru ofert w ramach konkursów z Programem Współpracy i dokumentami strategicznymi;
- 3) programowanie w perspektywie wieloletniej oraz zawieranie umów wieloletnich;

- 4) uwzględnianie w kosztach realizacji zadań publicznych zarówno wydatków merytorycznych (bezpośrednich), jak i administracyjnych związanych z ich realizacją (pośrednich);
- 5) dopuszczanie w umowach z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych możliwości dokonywania przesunięć wydatków pomiędzy pozycjami;
- 6) opracowanie i wdrożenie efektywnego systemu monitoringu i oceny realizacji zleconych zadań publicznych.

Trzecią – ostatnią płaszczyzną – jest uwzględnienie w procesie współpracy finansowej pomiędzy stronami uwarunkowań kulturowych odnoszących się do każdej ze stron, a dotyczących m.in.:

- 1) wspierania rozwoju partnerstw projektowych poprzez składanie przez organizacje pozarządowe wspólnych ofert konkursowych;
- 2) wspólnych, partnerskich projektów Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi finansowanych ze źródeł trzecich;
- 3) stosowania przy zamówieniach publicznych klauzul społecznych;
- 4) praktykowania „mieszanego” składu komisji konkursowych, z udziałem przedstawicieli różnych sektorów, zabezpieczającego przed wystąpieniem tzw. „konfliktu interesów”;
- 5) publikowania informacji, raportów i sprawozdań z realizacji zadań publicznych.

X. Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert

Komisje konkursowe do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert będą powoływane w trybie odpowiednim dla przepisów m.in. art. 15 ust. 2a w związku z ust. 2b i 2d-2f ustawy.

Zasady działania ww. komisji będą opracowywane w miarę potrzeb (w przypadku podjęcia decyzji o ogłoszeniu otwartego konkursu ofert i podjęciu działań formalnych mających na celu realizację tej decyzji) przez poszczególne komórki organizacyjne Starostwa Powiatowego w Policach przygotowujące i realizujące, stosownie do obszarów swojego działania, odpowiednie procedury konkursowe.

Do podstawowych zadań komisji konkursowych należeć będzie:

- 1) analiza i ocena ofert w oparciu o wymagania formalne i kryteria wyszczególnione w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert na realizację w 2015 r. danych zadań publicznych, zwanych dalej „zadaniami”, podanym do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na tablicach ogłoszeń i w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Policach oraz na stronie internetowej Powiatu Polickiego;
- 2) przedstawienie Zarządowi Powiatu w Policach, w określonym terminie, protokołu prac komisji zawierającego m.in. opinie o złożonej(-ych) ofercie(-tach), uwzględniające rekomendację co do wyboru ofert(-y) oraz propozycję przyznania oferentowi(-om) wysokości środków publicznych na realizację zadań.

Tryb i zasady, o których mowa powyżej, będą następnie zatwierdzane przez Zarząd Powiatu w Policach.

XI. Spodziewane efekty współpracy

1. Sukcesywny wzrost zaangażowania III sektora w działalność społecznie użyteczną, mającą na celu m.in. rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.
2. Dalsze poszerzanie i ugruntowywanie wiedzy na temat możliwości i roli organizacji pozarządowych w tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego.
3. Wzrost świadomości społecznej w zakresie działalności charytatywnej i wolontariatu.
4. Zwiększenie skuteczności i efektywności działań związanych z realizacją zadań publicznych.
5. Upowszechnienie modelu realizacji zadań pożytku publicznego we współpracy organizacji pozarządowych z administracją samorządową oraz budowanie form dialogu obywatelskiego.
6. Wzrost uczestnictwa różnych grup społecznych w rozwiązywaniu problemów lokalnych.
7. Promocja Powiatu Polickiego.

XII. Sposób realizacji Programu Współpracy (realizatorzy)

Realizatorami Programu Współpracy będą:

- 1) Rada Powiatu w Policach i jej merytoryczne komisje m.in. w zakresie:
 - a) wyznaczania kierunków współpracy Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi,
 - b) określania wysokości środków finansowych przeznaczonych na dofinansowanie zadań publicznych zlecanych do realizacji organizacjom pozarządowym;
- 2) Zarząd Powiatu w Policach m.in. w zakresie:
 - a) wykonywania uchwał Rady Powiatu w Policach merytorycznie dotyczących (odnoszących się) współpracy Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi,
 - b) wykonywania zadań określonych przepisami prawa w zakresie współpracy samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi oraz niniejszym Programem Współpracy, zgodnie z przysługującymi temu organowi kompetencjami w tym zakresie;
- 3) członkowie powoływani do składu komisji konkursowych do opiniowania ofert złożonych w otwartych konkursach ofert, zgodnie z zasadami dotyczącymi działalności ww. komisji;
- 4) komórki organizacyjne Starostwa Powiatowego w Policach oraz jednostki organizacyjne Powiatu Polickiego, stosownie do zakresu swojego działania;
- 5) organizacje pozarządowe prowadzące działalność na terenie Powiatu Polickiego.

Koordynatorem działań podejmowanych ze strony Powiatu Polickiego przy realizacji niniejszego Programu Współpracy będzie Referat Spraw Społecznych i Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Policach.

XIII. Wysokość środków przeznaczanych na realizację Programu Współpracy (finansowanie)

Publiczne środki finansowe na realizację zadań pożytku publicznego, w tym przez organizacje pozarządowe, będą zaplanowane m.in. w projekcie budżetu Powiatu Polickiego na 2015 rok (patrz: informacja pod tabelą, na str. 11 Programu Współpracy).

Środki finansowe na realizację zadań publicznych o charakterze pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe mogą pochodzić również z innych źródeł niż ww., jeżeli nie pozostaje to w sprzeczności z obowiązującymi przepisami prawa, np. z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub ze środków zewnętrznych w ramach programów unijnych.

Wysokość środków finansowych jakie planuje się przeznaczyć na realizację Programu Współpracy, w części dotyczącej wykonania priorytetowych zadań publicznych planowanych do realizacji w ramach współpracy Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi w 2015 r., wskazano w poszczególnych pozycjach tabeli zamieszczonej na str. 8-11 Programu Współpracy.

XIV. Sposób oceny realizacji Programu Współpracy (ewaluacja i monitoring)

1. Uwagi, wnioski i propozycje dotyczące bieżącej realizacji Programu Współpracy, będą mogły być zgłaszane Zarządowi Powiatu w Policach za pośrednictwem komórki koordynującej (Referatu Spraw Społecznych i Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Policach).
2. Informacje z uwag, wniosków i propozycji, o których mowa powyżej, dotyczące m.in. projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe we współpracy z Powiatem Polickim, będą wykorzystywane do usprawnienia bieżącej współpracy pomiędzy stronami oraz przedstawiane Radzie Powiatu w Policach w sprawozdaniu rocznym z realizacji Programu Współpracy, w terminie nie później niż do dnia 30 kwietnia roku następującego po roku sprawozdawczym.
3. Miernikami efektywności Programu Współpracy będą informacje dotyczące w szczególności:
 - a) łącznej wysokości środków finansowych przekazanych na współpracę Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi w poszczególnych sferach pożytku publicznego, przy uwzględnieniu podziału na tryb i formę udzielenia dotacji,
 - b) liczby ogłoszonych otwartych konkursów ofert, przy uwzględnieniu podziału na źródła finansowania danego zadania(-ań),
 - c) liczby ofert realizacji zadań publicznych złożonych przez organizacje pozarządowe w ramach otwartych konkursów ofert,
 - d) liczby zawartych umów o wsparcie/powierzenie realizacji zadania publicznego, w związku z realizacją procedur formalnych wynikających z trybu otwartych konkursów ofert,
 - e) liczby ofert realizacji zadań publicznych złożonych przez organizacje pozarządowe w trybie art. 19a ustawy, przy uwzględnieniu podziału na źródła finansowania danego zadania(-ań),
 - f) liczby zawartych umów o wsparcie/powierzenie realizacji zadania publicznego, w związku z realizacją procedur formalnych wynikających z art. 19a ustawy,
 - g) liczby umów, o których mowa w lit. d i f, które nie zostały zrealizowane lub zostały rozwiązane z przyczyn leżących po stronie organizacji pozarządowych,

- h) łącznej wysokości środków finansowych stanowiących dotacje niewykorzystane, z podaniem przyczyn (powodów) zwrotu tych środków,
- i) liczby organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne na rzecz lokalnej społeczności w oparciu o środki finansowe pochodzące z dotacji udzielonych przez Powiat Policki, przy uwzględnieniu podziału na źródła finansowania danego zadania(-ań),
- j) liczby osób, ze strony organizacji pozarządowych, zaangażowanych w realizację zadań publicznych,
- k) liczby osób, które były adresatami różnych działań ze sfery zadań publicznych,
- l) wysokości środków finansowych i pozafinansowych zaangażowanych przez organizacje pozarządowe w realizację zadań publicznych na rzecz mieszkańców Powiatu Polickiego,
- m) łącznej wysokości środków finansowych pozyskanych przez strony współpracy na wzajemną realizację zadań pożytku publicznego ze środków Unii Europejskiej,
- n) znalezienia systemowych rozwiązań problemów istotnych dla funkcjonowania Powiatu Polickiego.

XV. Zakończenie

Realizacja zadań publicznych przy udziale organizacji pozarządowych w nieoceniony sposób wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców Powiatu Polickiego. Wspólny trud i zaangażowanie stron przynoszą satysfakcję i chęć podejmowania kolejnych wysiłków w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu samorządu powiatowego. Niezmienne pozostają zasady współpracy Powiatu Polickiego z organizacjami pozarządowymi i stąd też, wzorem lat ubiegłych, realizowana ona będzie na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Opracowanie Programu Współpracy pozwoli na ustalenie wspólnych kierunków rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym a samorządem powiatowym na terenie Powiatu Polickiego. Tym samym stworzone zostaną istotne zasady gwarantujące harmonijny i sprawny przebieg tej współpracy. Wszelkie starania w tym zakresie służyć mają Powiatowi Polickiemu i jego mieszkańcom.

Opisane formy współpracy pomiędzy Powiatem Polickim a organizacjami pozarządowymi stanowią tylko przykłady. W codziennej działalności samorządu powiatowego wciąż będą pojawiać się nowe, coraz to szersze możliwości w tym zakresie, a ich uruchomienie zależeć będzie od otwarcia władz powiatowych na lokalne organizacje oraz od kreatywności obu stron, a także od wysokości posiadanych i pozyskiwanych środków finansowych.